

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercuria si Sambet'a, Fôiaa una data pe septemana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. v. a. Pentru tîeri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu s'eu 40 doidecari, or 3 galbini mon. sunatória. Se prunumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari s'eu mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fara depunerea acestui pretlu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 90.

Brasiovu, 24. Septembre 1863.

Anulu XXVI.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Diet'a Transilvaniei.

Siedinti'a a XXXIII. din 19. Septembre.

(Urmare d. Nr. trecut.)

Presied. repórta, ca in contr'a §-lui 12 sunt inregistrati Obert, M. Schuller si Fabini.

Obert, apasandu pe libertatea vorbirei, dice, ca nu scia, cumu a potutu regimulu a propune §. acesta hiperliberalu, fiinduca ori-ce regimu in sensulu celu mai nobilu alu cuventului ar trebui se fia conservativu atatu in interesulu seu, catu si alu supusiloru, spre a puté apará cu succesu drepturile toturora, fiinduca nu e dusimanu mai periculosu libertatiei decatu patimile in desfranu, care sunt idr'a cea cu 7 capete din fabula; candu privesce elu la comunele amestecate, si la certele nationale ce se potu escá in municipiu din otarirea repetita a limbei, atunci e silitu a cere stergerea §. 12. Se spriginesce.

Manu Gavrilá respinge observatiunea antevorbitoriului, fiinduca nu crede, ca s'ar aflá cineva intre reprezentantii casei, care se nu primésca ce ar sci, ca este bunu.

Se mira, ca antevorbitoriulu se afla silitu a aduce inainte, cumuca regimulu a pasitu inainte cu unu proiectu superliberalu, atunci, candu regimulu ar trebui se fia conservativu.

§ 12 e o effuintia fórte naturala din §§. 10 si 11, si déca socotesce cineva, ca stramutanduse reprezentanti'a se va stramutá si limb'a municipiului si inca din óre-care patima, atunci dupa a mea parere trebuie acei Domni, carii au acést'a frica, se respinga tocm'a principiulu din §§. 10 si 11, pentruca fiasicare póte socoti, ca neci o reprezentantia nu e perpetua, si istoria ne arata multe state de o nationalitate stérta de pe orizontulu lunei, care nu mai esista.

Asia dara ar urmá, cá o reprezentantia, care astadi s'ar infintia intr'o comuna, se remana si peste 100 de ani, candu nu ar mai fi neci unu omu de limb'a aceea.

Elu nu are neci o temere si neci o frica, cumuca cu stramutarea reprezentantiei s'ar alege o alta limba, decatu limb'a maioritatiei, pentruca crede, ca in comunele miste, dupa cumu traiescu locuitorii in fratietate, asiá si limb'a o voru alege in fratietate.

Nu crede, cá hotaririle dietei de eri si de aláta-eri se fia asiá de prohibitórie, cá intr'o comuna si intr'unu municipiu, unde voru fi doua nationalitati, se nu se intrebuinteze dóue limbi? Acést'a o vedemu actu prin comitate, unde sunt si dóua si trei limbi fara neci o greutate in usu.

Ingrijire póte se aiba numai aceea, carii nu voru se fia drepti la vremea s'a, ba déca cu moderatiune vomu impreuná si dreptate, atunci nu numai, ca §-lu acést'a nu ne insufla ingrijire, dara trebuie inca se ne bucuramu de densulu — si se gratulamú acelora, carii l'au conceputu. (Bravo! din stanga.)

M. Schuller cere stergerea §. 12 din cauza, ca i se vede a fi de prisosu; trebuie pastrata autonomi'a municipiiloru, ca acestea sunt puntea intre comune si dieta si competinti'a loru se nu o traga diet'a la sene. Sasii n'au talentu de germanisatu, totusi — ei

voru invetiá limbele pe catu cere necesitatea, inse a ingreuna procedur'a cu 3 limbi nu e in folosulu poporului, care cere numai ordine, aparare in dreptu si pace, (nu si limba?) ear' cu schimbarea municipiiloru si renoirea otaririi limbei s'ar nutri frecarile.

Bolog'a J. scóte doue momente pré-insemnate, pré-momentóse din vorbirea dep. Obert, care vré, cá §. 12 din proiect. r. se se stérta. 1) ca Obert dice, ca §. acestu este atatu de liberalu, incatu in urma liberalismului lui ar fi in stare a sgudui statulu. Déca ar fi asia, atunci numai decatu ar dá man'a cu elu si l'aru sprijini inca cu totii, pentruca si noi, dice, suntemu chiamati a ingriji de buna starea statului. Eu inse sum pré-deplinu convinsu, ca nece cea mai mica dauna nu contribue statului §-lu acesta, ci are din contra a indestulá popórale din statu, si prin acést'a a folosi statulu.

Alu doilea momentu, ca Obert dice, ca prin §-lu acést'a s'ar provocá lupte de rase. Oratorulu se mira, cumu póte aflá D. Obert in §. acést'a acelu cuprinsu, care l'ar indreptati se afirmé, ca prin elu s'ar provoca lupte de rase. Elu crede din contra, ca tocm'a atunci, candu ar lipsi §. acést'a s'ar provocá prin lips'a lui lupte de rase, pentruca crede, ca atunci ar decide o reprezentantia a unei comuni s'eu a unui municipiu pentru veci de veci limb'a unei natiuni. Acést'a, vedi, ar provocá lupt'a celoru alalte natiuni, cari inca vréu se vina la valóre intrebuintiarea limbei loru.

Deci nu §., ci stergerea lui ar provocá lupte de rase. §. acést'a dice, ca dupa-ce va trece activitatea unei reprezentantii, va poté alege reprezentanti'a noua o alta limba. Ce e mai frumosu decatu cá se lese in voi'a reprezentantia se'si aléga limb'a s'a, si a acelor'a, de a caror'a incredere se bucura ea.

Lui M. Schuller, care a disu, ca §-lu acést'a ar fi de prisosu, raspunde: „Nu e de prisosu, ci este tocm'a de lipsa, cá se nu se provóce lupte de rase. Mai incolo mi se pare, ca D. Schuller a adusu inainte, ca n'ar fi liberalu, de-óre-ce ar restringe dreptulu comunei si municipiului, cá se lucre precumu in altele, asia si in privinti'a limbei dupa cumu vrea. Eu acést'a nu o aflú in cuprinsulu §-lui acestuia, de óre-ce tocm'a in §-lu acést'a se dice „kann“ ér' nu „muss“ ad. i sta in voia libera reprezentantii se'si aléga limba noua, s'eu se remana pre lenga aceea, care a avut'o.“ Din motivele acestea afla tocm'a de lipsa, cá se remana §-lu ccest'a asia cumu este.

Fabini e in contr'a §. 12, pentruca e pré-puçinu liberalu, fiinduca tiermuresce libertatea comunelor si a municipiiloru. Diet'a nu trebuie se'si aróge amestecu in autonomi'a municipiiloru si comunelor, care singure au a'si otari limb'a, cumu au facutu si diet'a dela 1791 si 1847; vré se se lase §-lu 12 cu totulu afara.

Branu de Lemény combate pe Obert si arata neconsecinti'a intre marturisirea lui C. Schmidt la §§. 10 si 11, si intre pretinderea de adi, cá se se stérta §. 12. Elu marturise, ca romanii nu sunt reprezentati egaluminte in sasime; déca acumu s'ar sterge §-lu 12, atunci reprezentanti'a de astadi va alege limb'a germana cá oficiósa in scaunele asia numite sasesci; ele su compuse acú asia, incatu nu corespundu egalitatiei nationali si romanii ar remané fara sperantia de asi vedé

limb'a vreodata egală îndreptată, așa se remana §. 12, ca la schimbările municipia da dreptu a'și schimba și limb'a.

Rannicher în contr'a lui Obert susține § 12.

Schnell dice, se remana §. 12, înse la schimbarea limb'ei se se c'era 2 din 3 părți ale reprezentanției municipale.

Se alege dintre vorbitorii înscrși C. Schmidt și A. Bohatielu, c'ela pretinde stergerea §-lui 12.

A. Bohatielu combate pe Obert, Schuller și Fabini, dic'ndu, ca elu nu afla §. 12 a fi hiperliberalu, pentruca asigură asemenea drepturi pentru reprezentanția venitoră a comunelor și municipiilor, de cari se folosesc și reprezentanția de astăzi, ci din contra, c'and ar pot' reprezentanția de astăzi alege o limbă pentru totii vecii, după principiulu Domnieiloru, toc'm'a atunci ar fi hiperliberalu pentru reprezentanția de astăzi, și neliberalu pentru reprezentanția venitoră. Celoru ce dicu, ca §. 12 nu e destulu de liberalu le respunde: Déca amu dá dreptu reprezentanției de acumu se faca lege pentru totii vecii, legislația ar' fi pré-liberala c'atra reprezentanția de astăzi, e'ara c'atra reprezentanția venitoră neliberala — §. 12 va c'asiuna contielegere nu c'erta și nu va aduce desperatiune, ci speranția, pentruca în ambe casurile totu remane speranția pentru aceea nationalitate, a carui'a limbă a remasu la prim'a alegere afara, ca pe venitoriu schimbându-se reprezentanția, se va schimbá și limb'a oficiósa; ar fi înse atunci o mai mare nemulțumire, c'and s'ar alege o limbă nestramutată pentru totu'deun'a.

Înse dice mai încolo, ca Dni aceia, cari poftescu se se st'erga §. 12 afara, aceia lucra în contr'a principiului legislației adoptate în lumea civilizată intr'ega; ei remane totu'deun'a dreptu unui corpu legislativu, cá o lege, care o afla astăzi după împregiurările de facia bună și dr'epă, mané séu poimane séu după-ce voru trece 10—12 ani se o i'è de nou la desbatere și se o modifice după lipsa. Si așa, c'and s'ar dá comunelor și municipiilor unu dreptu cá acest'a, care e în contr'a principiului legislației, adeca, cá se'si póta alege acumu limb'a nestramutaveru pentru totii secli, prin acea s'ar v'atamá principiulu legislației, s'ar v'atamá drepturile reprezentanțiilor venitorie comunale și municipale, și toc'm'a prin aceea s'ar c'asiuná nemulțumiri, astupându-se calea, cá neci se nu se mai póta vindecá o nedreptate făcută acum'a.

Asia dar' elu este de parere, cá se remana §-lu acest'a alu 12-lea din proiectulu de lege alu regimului așa cumu se afla acolo formulatu. (Bravo!)

Schuller-Libloy cá referinte apara proiect. regim. și c'adiundu proiect. lui Obert la votare se prim'esce §. 12 alu regimului.

Se cetesce §. 13 în t'ote 3 limb'e a le tieriei.

Pantiu. Înalta casa! Eu sum pentru §. 13 din proiectulu regimului care sta la ordinea zilei, înse cu ceva a d'ausu.

În §. acest'a se dice, cumuca „împartășirile, ordinațiunile și mandatele și altele de aceste au se se emita la comune, municipii, corporațiuni eclesiastice, ori de altufeliu în limb'a lor propriă de afaceri, e'ara despre acelea ordinațiuni și mandate, care se voru îndrept'a c'atra judecătoriile și oficiile comunale și municipale, în ce limbă se se emita §. tace și nu determină nemicu. Pentru aceea propune, cá §. se sune:

„Împartășiri, ordinațiuni și mandate de ori-ce soi, și altele de aceste, care sunt îndreptate c'atra comune, municipii, oficiile și judecătoriile acestor'a, c'atra corporațiuni eclesiastice ori de altufeliu, se voru emite în acea din cele 3 limb'e ale tierii, care e limb'a lor de afaceri în trebile lor comunale ori municipale, și care o întrebunții'dia corporațiunea eclesiastica ori de altufeliu“ ad. după cuv'ntulu „municipii“ se se adauga și oficiile și judecătoriile acelor'a.

Dr. Ratiu dice, ca §-lu acest'a ar fi mai chiaru prin adaugerea făcută de Pantiu, de aceea e de parere, cá se se puna în §-lu acesta, sau deca nu, atunci, se se prim'esca §-lu 7 din proiectulu comisiunei, care intru t'ote consuna cu proiectulu acest'a.

Asia dară partinesce în întielesulu acela propunerea Dlui Pantiu, dară se se prim'esca stilizarea §-lui 7 din proiectulu comisiunei dietali.

Budacker cere se se puna în locu de „geistlich“ — „kirchlich“, ce se și prim'esce.

Schuller-Libloy încă recomandă §. 8 alu comisiunei, spriginindu pe Dr. Ratiu, care se și prim'esce, vedi totu în F'oi'a viitoră.

Dr. Ratiu la §. 14 formul'edia așa: „În comunicațiune reciproca voru întrebunții'dia comunele și municipiile la olalta

între sine și cu deregatoriile mai înalte limb'a lor propriă de afaceri“ ca așa capata dreptu comunele și municipiile a se folosi de limb'a s'a și cu deregatoriile mai înalte.

Gull recomandă terminulu „Vorgesetzte“ în locu de „Höhere.“

C. Pantiu: Înalta casa! După cumu s'a respectatu în §. 13, credu, ca ar fi se se respecteze și în §. 14, n'numai comunele și municipiile, fara și judecătoriile și oficiile acestor'a, în privinția limb'ei de comunicațiune atatu între sene, c'atu și cu oficiile și judecătoriile mai înalte. De altu-mentrea spriginescu propunerea D. Ratiu; înse în consecinția cu amendamentul, care l'amu făcutu eu la §. 13. din proiectulu regimului, mi i'eu îndresnéla a face urmatórele propunere la §. 14. Acest'a ar suna în limb'a română așa: „În comunicațiunea între sine, și cu oficiile și judecătoriile mai înalte, voru întrebunții'dia comunele și municipiile, precumu și judecătoriile și oficiile acestor'a limb'a lor propriă de afaceri.“

Bolog'a: D. Pantiu, se vede, ca se îngrijesce despre limb'a oficiilor și judecătoriilor în § 14, c'and §. 16. s'a îngrijitu pentru aceea. Acolo suna așa, „cumuca limb'a oficiósa internă a oficiilor municipale, și a judecătoriilor, e aceea, care și a municipiului respectivu. Déca aici nu este disu limb'a internă și esternă, se póte dice în §. 16. Atuncea, c'and amu primi aceea ce dice D. Pantiu la §. 14 ar fi de prisosu ar fi superflu §. 16. Eu dicu și remanu pe lenga aceea ce a propusu D. Dr. Ratiu, și ac'asta va veni la §. 16, unde se va pertractá despre limb'a oficială.

Pantiu: Me rogu cumu este în propunere?

De altuminte 'mi i'eu îndresnéla a observá la reflesiunea D. dep. Bolog'a, cumuca în §. 16 nu este pomenire despre limb'a comunicațiunei, decatu numai despre limb'a internă a judecătoriilor și oficiilor municipale (Voci: Asia e!) Prin urmare noi nu putemu sci, ca corespondinția oficiilor și judecătoriilor de prim'a instanția în ce limbă are se fia cu judecătoriile și oficiile mai înalte.

Noi așa dară nu putemu bas'a pe unu lucru, care încă nu esista, fiinduca § 16 póte se i'esa prin conclusulu dietei cu totulu altumintrea de cumu s'a propusu.

Rannicher cere se se prim'esca „Höhere“ și nu „Vorgesetzte“.

Alduleanu spriginescu pe Pantiu și propune așa: „Comunele și municipiile, precumu și oficiile și judecătoriile acelor'a în comunicațiunea reciproca, precumu și cu oficiile mai înalte se folosescu de limb'a lor propriă de afaceri.

Siagun'a: Eu prim'escu propunerea D. dep. alu Branelui Alduleanu, înse sub condițiune, déca se va primi în motiune aceeasi „geistliche Gerichte“ „judecătorii besericesci.“

M. Bohatielu: Eu partinescu propunerea D. Pantiu și observ'ediu la observarea D. H. Schmidt, cumuca nu sta în contradicere nece cu §. 7 din proiect. comisiunei și nece cu §. 17 din proiect. reg. În §. 13 primitu acumu după formularea comisiunei, sta atata, cumuca oficiile și deregatoriile mai înalte, au se tramita în diosu împartășirile, ordinațiunile și mandatele sale în acea limbă, care e a judecătorii séu a oficiului municipalu. În § 17 sta, cumuca limb'a oficiósa a altor' oficii intra sene, are se se determine mai tardiu, înse, cumu se scria alt'e oficii c'atra ele, ac'asta nu e presc'risu aci, și pentru ac'asta nece e contradicere. La §. 15, déca remane după cumu este, încă nu putemu prejudecá, pentru aceea este o exceptiune dela regula, și regula póte se st'è f'orte bene fara se prejudece §. 15.

Alduleanu: Mi i'eu îndresnéla la motiunea Esc. Sale Bar. de Siagun'a a reflectá, ca eu sub numirea „geistliche Corporationen“ am priceputu t'ote corporațiunile besericesci, prin urmare și cele judecătorești, dar' déca Esc. V'ost'ra voiti se se puna așa, eu prim'escu propunerea ac'ést'a de a mea și atunci ar' suná §. în urmatoriulu tipu: (Vedi F'oi'a Nr. 26 §. 14.) S'a și primitu.

Siolutiu: Eu am vrutu numai se sprijinescu propunersa Esc. Sale Bar. de Siagun'a, fiinduca la noi vinu înainte „Corporațiuni“ și vinu și „Gericht“ deosebitu de consistoriu, care e de sene statatoriu, și apoi sinodulu e o corporațiune mare, pentru aceea eu prim'escu propunerea Esc. Sale. —

În urma prop. lui Alduleanu se redica la conclusu. (Va urma.)

Novisimu dela dieta.

Siedinți'a XL. din 2. Octomb're.

S'a cetitu protocolulu în limb'a română.

Vice-Presied. Alduleanu repórta dietei, ca de membri

in comisiunea pentru reportarea in privinti'a alegerilor in senatul imperialu, majoritate absoluta de voturi au capatat D. d. ep. Fogarasy, Zimmermann, ep. Br. Siaguna, C. Schmidt, metr. Sterca Siulutiu, Esc. s'a Popp, Rannicher, Lászlóffy, M. Binder, Br. Reichenstein, si asiá numai 10, iara mai aprópe stau Alduleanu si Moga. scl.

Presedintele provóca diet'a pentru de a alege acei doi membri in comisiune, carii n'au capatat majoritate absoluta de voturi; dupa o mica pauza se predau cedule, si cu scrutiniu se insarcinéza totu membri de mai inainte (Alduleanu, Buteanu, Brecht, Plecker si Eránosz) cari s'au si retrasu in odai'a mai de aprópe.

Sub decursu timpului, pana s'a intreprinsu scrutiniulu, s'au cetitu in limb'a romana trei proiepte ale lui Dr. Ratiu, spriginite de cate 10 membri fiecare. Eatate:

Proieptu de lege

prin care parte se interpeléza, parte se modifica unii §§. din patent'a imperatésca din 21. Juniu 1854

(spre a usiura poporulu.)

I. ad. §§. 3, 5 si 28 din susunumit'a patenta.

§. 1. Locurile aflatórie pe pamentulu secuiescu, cari dela 1819 pana la 1848 pe lenga platirea contributiunii si prestarea roboteloru, au fostu totu in posesiunea fostiloru iobagi, sunt de a se considerá de locuri urbariali.

Déca asemenea locuri, pentru care fostii iobagi au platitu contributiune si au prestatu robote pana in 1848, au ajunsu in posesiunea loru dupa a. 1819, sunt numai atunci de a se considerá de locuri colonicali, déca Dni pamentesci nu ar poté dovedi, cumuca acelea locuri sunt de natura syculicæ hereditatis.

Pentru dovedirea naturæ syculicæ hereditatis se concede unu terminu de trei ani dela intrarea in activitate a acestei legi.

Rescumpararea prestatiuniloru, cu care au fostu ingreunate locurile din partea 1. a acestui §. si respective din partea a 2., se va prestá din mediulócele statului.

§. 2. Locurile alodiali, carii se declara de rescumperavere prin partea a 2. a patentei imp. din 21. Juniu 1854, si adeca: prin §§. 16, 18, 19, 21, 28 si 29, trecu in deplin'a proprietate a posesoriloru din 1848.

Rescumpararea prestatiuniloru, cu care au fostu ingreunate acelea locuri, se va prestá din mediulócele statului, dupa acelea dispusetiuni, care sunt emise, pentru rescumpararea locuriloru urbariali. —

§. 3. Dreptulu de rescumparare a locuriloru specificatu in §. 2 se judeca dupa acelea relatiuni, carii au sustatu intre Dnii pamentesci si fostii iobagi pana la a. 1848.

II. ad §§. 40 si 45. Pasiunea.

§. 1. Locurile de pasiune in comunu folosite pana la a. 1848 se voru imparti intre fostii iobagi si Domnii pamentesci intr'aceea mesura, in care si unii si altii s'au folositu de acelea locuri de pasiune pana la a. 1848.

Déca fostii iobagi pana la 1848 s'au bucuratu de dreptulu de pasiune in paduri fara nece o prestatiune, séu pe lenga prestarea unei tacse, atunci densii au se capete la segregarea, ce se va intemplá unu ecuivalentu de pasiune séu pasiune cu padure cu totu, ce corespunde folóseloru de pasionatu de pana*acumu, inse sunt datori in casulu alu 2 lea a rescumpará tacsele, cu care au fostu ingreunata folosirea pasiunei.

Déca tacs'a pasiunei a fostu schimbatoría, e de a se eruá din sumele anuali dela anulu 1838—1848 sum'a mediulocia (Durchschnitt), care se considera cá prestatiune anuale, dupa care apoi are se se intemple rescumpararea.

§. 2. In acelea comune, in care dupa parerea preceptoriloru, pasiunea comuna ce e de a se imparti, e atatu de mica, incatu abia ajunge pentru susutienerea viteloru fostiloru iobagi, se póte face esceptiune dela regul'a generala si a se eschide la segregarea partiloru de pasiune Dlu pamentescu cu totulu, déca densulu pana la a. 1848 si in a. acest'a n'a usuatu pasiunea, fara privire la impregiurarea, déca densulu posiede locuri extravilane ori intravilane nemediulocitu séu prin curialistii sei.

Regularile de pasiuni facute pana acumu sunt de a se indreptá in intielesulu acestoru 2 §§.

III. ad. §. 48 si 82. Paduritulu.

§. 1. In acele parti montóse, in care fostii iobagi pana la 1848 au folositu padurile fara restringere, si cu lemnele taiate au facutu negutiatoria cu plute, scanduri, sindili, séu cu vase, acelea paduri, déca si Dnii pamentesci au trasu folóse din ele, sunt de a se considerá de paduri comune, si cu

ocasiunea segregarei loru fiecare parte are se capete unu quantu corespunditoriu cu folósele, ce le au trasu din ele pana la anulu 1848.

§. 2. Segregarile de padure duse in deplinire, si care se afla in curgere sunt de a se indreptá dupa dispusetiunile cuprinse in §. precedente.

Interpelarea la §. 82.

§. 3. In procesele urbariali, pentru natur'a colonicala a locuriloru séu pentru rescumparaveritatea loru, are locu restitutiunea in integrum in tóte casurile, in cari se da restitutiune pentru procesele civili.

Incatu partiloru litigante nu li s'a concesu de a se folosi de restitutiunea in integrum, au dreptu pentru procesele de pana acum de a se folosi de restitutiune in restimpu de unu anu dupa intrarea in activitate a acestei legi.

§. 4. Dispusetiunile patentei imper. din 21. Juniu 1854, in catu stau in contradicere cu legea presinta, sunt modificate respective desfiintiate.

§. 5. Poterea obligatória a acestei legi intra in activitate fara amanare.

Dr. Ratiu.

(Urméza subscriptiunile.)

Aceste proiepte sau cetitu astadi in dieta si s'a decisu, cá se se tiparésca in tóte 3 limbile si se se imparta intre membri dietali promitiendu presedintele ale pune catu mai curundu la ordinea dilei. Proieptulu d'antaiu voiesce, cá si in pamentulu secuiescu tóte acele locuri, pentru care posesorii loru dela anulu 1819 pana la 1848 au platitu contributiune si au prestatu robote, se fia rescumperate din partea statului, prin urmare se presupune, cum ca locurile supuse contributiunii, pentru care sau facutu si robote dela 819 — 48 eo ipso sunt colonicali, éra déca Dnii pamentesci sustienu, cumca acelea locuri care dupa 1819 au trecut in posesiunea tieraniloru, de si pentru acelea in 48 sau facutu robote si s'a platitu darea, ar fi de natura syculicæ hereditatis, acést'a natura au se o dovedésca densii, eara nu posesorii locuriloru. Cea ce pana acumu se practisá din partea tribunaleloru cu totulu in contra, de órece, pe pamintulu secuiescu se afirmá a fi tóte locurile de natura syculicæ hereditatis, si a nu avé locu rescumperarea din partea statului.

Mai incolo are de scopu proieptulu a elibera pe toti acei dieleri sau curialisti, ale caroru, locuri se declara de rescumperavere, si voiesce cá tóte aceste locuri se fia rescumperate prin statu.

Alu doilea proieptu in privinti'a impartierei pasiuniloru statorésce unu principu cu multu mai dreptu, decatu e principulu cuprinsu in §-lu 40 din patent'a urbariale, cá adeca pasiunea se se imparta intra fostii Dni si iobagi in aceea mesura in care si unii si altii s'au folositu de pasiune pana in 1848. Distinctiunea e, ca patent'a urbariale dispune a se face partile din pasiunea comuna dupa posesiunea unei si altei parti, adeca, déca Domnii pamintesci au 800 de jugere de pamentu in totu hotarul, eara satenii numai patru sute, atunci Domnii aveau se capete doua, eara satenii numai o parte din pasiunea comuna.

Alu treila proieptu privesce la intregirea §-lui 48 din patenta si se referesce la acelea parti montóse, in care fostii iobagi au folositu padurile netiermuritu si cu lemnele taiate au facutu negutiatoria cu lemne de plute, scanduri, sindili si vase, cá adeca in aceste parti padurile se se imparta intre fostii iobagi si Domnii pamintesci in aceea proportiune, in care si unii si altii au trasu folóse din acele paduri. —

§-lu 48 din patenta nu facea deosebire intre partile montóse unde fostii iobagi asiá dicundu se sustineau numai din paduri prin negutiatoriele atinse si intre padurile depe siesuri.

Déca fostii iobagi in partile montóse n'ar capata mai multu decatu masimulu otaritu in patenta cá competintia de padure otarita de 6 séu 9 jugere, atunci dinsii in 9 — 7 ani consumandu tóta padurea loru asignata ar deveni proletari pentru totu deuna.

Interpretarea ce se da §-lui 82 din patent'a urbariale a fostu tare de doritu, fiindu ca prin acest'a li se da dreptu acelora, carii din vin'a altora si au perdutu procesele, a se folosi de dreptulu de restitutiune in tóte casurile, in cari dupa procedur'a civila e iertata restitutiunea. Dupa motivarea acestoru proiepte, care credemu, ca se va intemplá catu mai curundu ve voi insciintiá mai pe largu despre obieptulu acest'a pana atunci mai obseraedi, cumca, precum se aude, deputatulu Dr. Ratiu voiesce a asterne unu articulu de lege si in privinti'a dreptului de crasimaritu si a altoru regale.

Se cetesce mai incolo o petitiune, data presidiului de Schuler Libloy, a comunelor „Ober und Unter“ Eibisch din comitatul Turdei Teac'a si Veilau din comitatul Clusiuului (Kolos), prin care ceru se se traga de sub jurisdicțiunile sub care stau acuma si incorporanduse cu sachsenlandulu se se supuna jurisdicțiunei sasesci. — S'a predata comisiunei pentru petitiuni.

Plecker face cunoscutu ca majoritate absoluta de voturi au caputatu Alduleanu si Moga, prin cari s'a si completatu comisiunea, Presedintele provóca pe membrii comisiunei elaboratorie de alu doilea proiectu de lege se se adune la o óra, pentru de a predá articulu de lege Escelintei sale Comisariului regiu dietale plenipotentiatu.

Presedintele face cunoscutu dietei, ca mane pentru serbarea numelui pregratiosului imperetoriu se va tiené servitiu domnediescu in tóte besericele si ca in cea catholica se va tiené la 10 óre, la care va fi de facia si Esc. comisariulu, care róga pe inalt'a dieta cá se binevoiesca a lua parte. Presedintele róga pe membri dietei, ca mane la $\frac{1}{2}$ 10 óre se se adune in sal'a de dieta, de unde se mérga spre a fi de facia la servitiulu dumnediescu.

Incheierea siedintiei dupa 11 óre.

Brasiovu, 5. Oct. Diu'a onomastica a Mai. Sale Imperatului se serbà eri in tóte besericele cu tóta devotiunea. La 10 óre in beserica rom.-catholica se tienú misa solena, la care luara parte tóte autoritatile civili si militari si se incheia cu cantarea imnului poporalu.

Sér'a se dede o petrecere teatrala dramatica suptu conducerea Dlui A. Palme, de copii si copile, care secerà lauda publica —

Focurile se ivescu si pe aici, d. e. in Tarlungeni arsera sambata nóptea vreo 16 edificie economice.

In Hermanu arse tocm'a astadi mai diumetate satulu.

O seceta infricosiatá domina si pe aici, incatu se usuca tóta vegetatiunea.

Nr. 9466/1863. Publicare.

Dupa impartasirea oficiolatu districtului Fogarasiu bóla de vite a pruruptu in Fogarasiu.

Acésta se face publicu cunoscutu, cu adausu, ca vite cornute nu se voru lasá se intre in Fogarasiu neci la tergu, neci cu alte ocațiuni.

Brasiovu, 2. Oct. 1863.

Magistratulu cet. si distr. cá tribunalu.

— Ce privesce la scirea respandita, cumuca in 1. Oct. o banda de hoti ar fi despoiétu diliginti'a lui Körner la Banés'a, apoi se adeveresce, ca numai pasagerii fura despoiéti de ceea ce aveau lenga sene, ear cass'a remase neatinsa. Se crede, ca hotii pandea dupa altu caru cu 3 oficeri, cari aduceau la Ardealu mai multe mii de galbeni spre a cumperá cai ardelenesci pentru cavaleri'a romanésca. —

— Din Odorhei u 27. Sept. Afara de crudelitatile de care se intempla mai pe tóte dilele, unu sodalu de palarieniu infipse cutítulu pana in anima la maiestruulu seu Fülöp György. Ucigatoriulu fú prinsu de cetatieni si batutu astufeliu, incatu si elu se afla in dóg'a mortii.

— Mai. S'a Imperatulu s'a induratu a darui nenorocitoru din Vestimu 1500 fl. v. a.

Archiducele Ferdinandu Max au primitu corón'a Mecsi cana, cu conditiuni de sufragiu universalu, garanti'a viitoriului si constitutiune.

Chronica din afara.

— In Romani'a prin decretu domnescu s'au destituitu din functiile lor o multime de egumeni greci, cari nu se supusera ordinatiuniloru prescrise, numai in „Monitorulu“ din 19. Sept. se afla vreo 19 egumeni destituiti si monastirile incredintiate diversiloru curatoru denumiti.

— In afara cris'a pazei europene e la usia. Napoleonu retienutu pana mai in iérna de moderatiunea sfatuíta din partea Austriei si Angliei se pare, ca vré a luá iniciativ'a, ne mai intrebându multu pe unulu séu pe altulu la resolvarea cauzei Poloniei si a nationalitatiloru. Pana acumu unu

TELEGRAMU din Vien'a 4. Oct. a lui „Kronstädter Z.“ ne asiguréza, „cumuca c. Montebello, solulu francu la curtea Çiarului Alesandru II. a parasitu Petersburgulu.“ Despre Bud-

berg, solulu rusu in Parisu presciintiaramu, ca e aprópe de a parasi Parisulu. Apoi c. Walewski e denumitu de solu la Angli'a, unde Russel la unu Meeting disa, ca se mira, cumu de Rusi'a dupa o corespondintia atatu de indelungata cu poterile se mai tiene intr'o astufeliu de pusetiune cerbicósa. Impartirea Poloniei a fostu o rusine pentru Europ'a, inse tractatulu de Vien'a o a sanctionatu. Austri'a si Prusi'a si au implinitu conditiunile, dar' Rusi'a nu. Asia dara sanctiunea Europei din a. 1815 s'a redicatu faptualuminte, fiinduca Rusi'a nu se tiene de conditiuni. Se crede, ca Angli'a inca nu va mai cunósce titlulu de posesiune alu Rusiei asupr'a Poloniei; prin urmare si ea va recunósce pe Poloni'a; care sia si tramisu solu la Angli'a.

In scurtu si situatiunea se va chiarifica, dupa-ce voru reesi resultatulu negociatiuniloru, care s'au re'nceptu ear' intre Austri'a, Angli'a si Françi'a. La deschiderea corpului legislativu preste puçinu Napoleonu va reesi cu ceva inaintea Europei. —

MAIESTATEA S'a C. R. APOSTOLICA

s'a induratu pré-gratiosu a demanda deschiderea unei a

VIII. LOTERIE DE STATU

spre scopuri filantropice si comunu-folositóre, si totudeodata pré-gratiosu a detiermuri, cá din curatulu venitulu alu acestei loterie

un'a diumetate

se se decide zidirei unui institutu de smintiti in Tirolu, infintiarei unui institutu pentru scutirea femeiloru esite din carceri in Veneti'a, si eventualuminte dupa mari-meá acestei diumetati spitalului de copii dela St. Anna in Vien'a si spitalului de copii Françiscu-Josefinu in Prag'a;

ear' ceéalta diumetate

spre fundarea de stipendie de mana pentru fetele fara avere ale c. r. oficeri, ale partiloru si deregatorieloru militari; in fine spre infintiarea de fundatiuni in casele mai nalte de crescere si in companiele de scóla.

Amesuratu acestui prá-naltu mandatu, c. r. directoratu alu veniteloru de loteria, deschide aceasta

FILANTROPICA LOTERIA de STATU

ale carei castiguri dupa planulu de jocu adungu insemnata suma de

300,000fl. de val. austr.

Unu sortiu costa 3 fiorini val. austr.

Fiindu ca se lucra pentru inaintarea unoru scopuri atatu de folositóre civili si militari, si fiindu ca cumparatoriloru de sortiuri li se deschide calca spre castiguri atatu de insemnate, directiunea veniteloru de loteria nutresce speranti'a, ca si loteri'a aceast'a se va bucurá de asemenea via impartasire, ca si celelalte loterii filantropice de pana acumu.

Dela c. r. directoratu alu veniteloru de loteria.

Despartimentulu loterieloru de statu pentru scopuri filantropice si comunu folositóre.

Vien'a, 17. Septembre 1863.

Fridericu Schrank,

1—3

c. r. consil. de gubernu si siefulu direct de loteria.

Nr. 457/civ.

Edictu de vendiare.

Dela judecatori'a deleg. a cerc. Branu se face de obste cunoscutu: ca la cererea esecutului D. Reutia Pupaza din Tohanu nou in contra D. Simion Puchiu din Sohodolu pentru platirea unei sume de 31 galbeni si 42 fl. v. a., s'au concesu vendiarea (realitatiloru) esecutului anume: casa de sub Nr. 275 in pretiu de 20 fl., cas'a de sub Nr. 275 in pretiu de 7 fl., curtea tienatóre de casa in pretiu de 5 fl., gradin'a cu 67 de pomi in pretiu de 20 fl., fanatia in marime de 1 jugu si 1440 □⁰ in pretiu de 80 fl., aratura in marime de 1475 □⁰ in pretiu de 60 fl. v. a., si diu'a de vendiare se determina mai antaiu pe 25. Oct. 1863, apoi pe 22. Nov. 1863 in facia locului anteamédi la 10 óre, cu aceia bagare de séma, cr nepotenduse antaia-óra face vendiarea cu pretiulu estimatiunei, va urma si mai josu de acésta.

Toti aceia, cari au castigatu vr'unu dreptu hipotecariu pe aceste realitati, se provóca, a si le insinua pana la diu'a de vendiare, ca-ci altufeliu siesi va avé de asi multiami urmarile.

Conditiunile mai deaprópe ale vendiarei se potu vedé in cancelari'a judecatoriei'

Branu in 22. Augustu 1863.

Puscariu.

3—3